

De Kamishibai

Kamishibai is een traditionele Japanse vertelvorm. 'Kami' betekent 'papier', 'shibai' betekent 'drama'. Papieren drama dus. De Kamishibai maakt deel uit van een eeuwenoude Aziatische traditie om verhalen te vertellen aan de hand van prenten.

Een kamishibai bestaat uit een aantal kaarten met aan één kant afbeeldingen en aan de andere kant een tekst. Alle kaarten worden achter elkaar in een kleine theateropening geplaatst. De door de kamishibai-verteller voorgedragen tekst staat op de achterkant van de laatste prent. Als hij de tekst voorgedragen had, trok hij de voorste prent - die dus door de toeschouwers al bekeken was - uit het theater en zette hij deze achteraan. Zo kon hij de tekst die bij de tweede prent hoorde op de achterkant van de eerste lezen.

De kamishibai beleefde een bloeiperiode in de jaren dertig van de vorige eeuw. Op dat moment verkeerde de Japanse economie in een crisis. Veel werklozen voorzagen in hun levensonderhoud door met een kamishibai, buiten op straat, voorstellingen te geven.

De kamishibai-verteller trok meestal met de fiets rond. Op de bagagedrager was een doos gemonteerd met daarin het kleine, uitklapbare theatertje. Die doos werd gevuld met allerlei lekkernijen. De straatartiest stopte op de hoek van een straat of op een pleintje. Vervolgens sloeg hij op een trommel, of maakte geluid met houten klappers (hyoshigi).

Als kinderen op het geluid afkwamen, verkocht hij hun eerst het lekkers. De kinderen die het meeste gekocht hadden, kregen de beste plaatsen, vooraan vlak bij de verteller en het theatertje. Dan kregen de klanten een verhaal te horen. De verteller stopte het optreden vaak op een bijzonder of extra spannend moment en kondigde dan aan dat hij de volgende dag terug zou komen om het verhaal verder te vertellen. Op die manier was zijn klandizie gegarandeerd.

Omdat de verteller de volgende dag weer zijn brood moest verdienen, was de inhoud sterk gericht op het aantrekken van kinderen. Er waren veel vervolgv verhalen, die stopten op een spannend moment. Sommige series bleven jarenlang doorgaan.

Met de komst van de televisie in Japan in 1953 verdween de rondtrekkende kamishibai-verteller uit het straatbeeld. Tot die tijd waren er, volgens schattingen, ongeveer 10.000 Kamishibai-vertellers actief met dagelijks zo'n vijf miljoen toehoorders.

Aan het einde van de 50er jaren groeide de belangstelling voor het gebruik van de Kamishibai in het onderwijs en werd zij op een groot aantal scholen in Japan ingevoerd.

De vorm van het kastje is in de loop van de decennia aangepast. Oorspronkelijk was het van papier. De snoepverkopers werkten met kamishibai's van uiteenlopende vormen, vaak gemaakt van hout en soms niet meer dan een soort frame. De kenmerkende vorm met de drie deurtjes ontstond al voor de tweede wereldoorlog.

Sinds de jaren negentig stijgt de populariteit van de kamishibai in Japan weer sterk. Dit komt mede doordat enkele getalenteerde schrijvers en illustratoren, zoals Noriko Matsui, op zoek zijn gegaan naar de speciale mogelijkheden van het kastje. Hun verhalen werden daar speciaal voor gecomponeerd. Tegenwoordig wordt de kamishibai met succes ingezet bij taalverwerving, creativiteitstraining en ontwikkelen van vertelvermogen, in de voorschoolse educatie en het basisonderwijs.

In Japan zijn er 'kamishibai-clubs' opgericht waarvan de leden verhalen ontwikkelen en voorstellingen geven, zowel voor kinderen als volwassenen.

Een bijzonder aspect van de kamishibai revival in Japan zijn de hand-made (tezukuri kamishibai) kamishibai festivals. Daar verzamelen zich oude en jonge vertellers om hun unieke, zelfgeïllustreerd, kamishibai-verhalen te presenteren.